

Pirjo Ståhle & Antti Ainamo (toim.):
**Innostava yliopisto – kohti uudistavaa
 yliopistojohtamista.** Helsinki: Gaudeamus,
 2012. 220 s.

Antti Ainamon ja Pirjo Ståhlen toimittama *Innostava yliopisto: kohti uudistavaa yliopistojohtamista* on yleiskatsaus yliopistojohtamisen haasteisiin. Toimittajien lisäksi kirjalla on kahdeksan kirjoittajaa, joiden taustat ovat muun muassa talousmaantieteessä, laskentatoimessa, muutos- ja asiantuntijajohtajuudessa, neurologiassa, strategiatyössä, innovaatiojohtamisessa, tuotantotaloudessa sekä organisaatio- ja johtamisviestinnässä. Tämä kirjava monitieteinen tausta on kirjan vahvuus, mutta myös sen heikkous. Kirjan otetta vahvistaa se, että toimijat katsovat johtamista monen eri tieteenalan näkökulmasta. Vahvuus on myös se, että eri kirjoittajat analysoivat yliopiston eri tehtävien johtamiselementtejä. Esimerkiksi Maria Höyssän kuvaama keksintöjohtaminen eroaa varsin paljon Leif Åbergin analysoimasta viestintäjohtamisesta puhumattakaan Kirsi-Mari ja Tomi J. Kallion avaamasta yliopistojen tulosohjauksen ja hallintotyön johtamisesta.

Kuten todettua yllä, kirjoittajien kirjava tausta ja kirjan lukujen eklektinen ote ovat ikävä kyllä myös sen heikkous. Kirjan punaisena lankana alusta loppuun kulkee ainoastaan tietoisuus uudenlaisen johtamisen tarpeesta yliopistoissamme. Uudeksi johtamistyyliksi esitellään kirjan lopussa niin kutsuttu neljäs tie, jossa on uuden innostavan otteen lisäksi hybridiominaisuuksia kirjassa esitellyistä kolmesta aikaisemmasta yliopistojohtamisen tiestä. Uusi innostava ote esitetään tiivistetysti ja kannustavaan tyyliin huoneentaulun muodossa kirjan viimeisessä luvussa kaikkien kirjoittajien toimesta. Kirjan toiseksi viimeisessä luvussa Antti Ainamo tiivistää Suomen kolme aikaisempaa yliopistojohtamisen tietä (tieteen ylevyyden, valtiiovallan ja markkinatalouden tiet) ja niiden historialliset

kerrostumat. Kirjan johdannossa määritellään yliopistojohtamisemme ongelmia kiitettävän selkeästi ja selvitetään, miksi akateemisen yhteisön itse pitää kantaa vastuu yliopistojen johtamisesta ja kehittämisestä. Johdannossa viitataan korkeakoulututkimuksesta tuttuihin kysymyksenasetteluihin ja ilmiöihin, vaikka näistä käytävää kansainvälistä ja kotimaista tieteellistä keskustelua ei referoidakaan.

Johdannossa tai myöskään pidemmällä kirjassa ei siis juuri viitata korkeakoulututkimukseen omana tieteenalanaan, vaan yliopistot nähdään pikemminkin mielenkiintoisina ja akuutteina tutkimuskohteina. Kirjoittajista kukaan ei mainitse yliopistojohtamisen klassikoita kuten Robert Birnbaumia kyberneettisine ideaalimalleineen ja metaforineen tai Martin Trow'n analyysijä epäluottamuksesta akateemisen profession ja yliopiston johtajien välillä. Myös tuoreemmat teoreettiset käsitteet korkeakoulututkimuksen parista, kuten yliopisto-organisaatioiden ja akateemisen työn konvergensi ja divergensi, joita muun muassa Ulrich Teichler on käyttänyt viime vuosina tutkimuksissaan, loistavat poissaolollaan. Tämän korkeakoulututkimuksellisen näkökulman puute johtaa koordinoimattomaan sisältöön analyysin näkökulmasta. Analyysin teoreettis-metodologiset lähtökohdat vaihtelevat liikaa aiheesta toiseen. Yhtenäinen korkeakoulututkimuksellinen viitekehys olisi saattanut tehdä teoksesta koherenttimman ja hyödyllisemmän yliopistojen ydintoimintojen, tutkimuksen ja opetuksen, johtamisen kehittämistä ajatellen.

Tästä huolimatta teos on mielenkiintoista luetavaa ja varmasti hyödyllinen monille yliopistoissa työskenteleville. Se on ajankohtainen, rakentavalla tavalla poleeminen eikä kritisoi yliopistoudistusta pelkästään kritisoiden vuoksi. Kirjoittajat tiedostavat ja hyväksyvät, että jotain on tehtävä yliopistojen johtamisongelmille.

Janne Wikström